

ПРЕДГОВОР

„Обърни се с гняв назад“ е английски филм с Ричард Бъртън, по едноименната пиеса на драматурга Джон Озбърн (да не се бърка с Ози Озбърн от „Блек Сабат“, който също по кръшелно е Джон). Филмът излиза на екран през 1959-а – една година преди да се родя, и става манифест на „сърдитите млади хора“. Днес, ако са живи, те сигурно са „сърдити старчета“ от холивудска комедия.

Като бебе не бях от сърдитите, по-късно, като юноша бледен – също. В живота бях от ухилените млади хора, понякога и без причина. Учителката в прогимназията ме гонеше във от класната стая с думите: „Какво се хилиш! Хайде, иди в коридора да се насмееш и после се върни!“. Стоя известно време в коридора, връщам се, уж сериозен, и веднага пак почвам да се кикотя.

В младостта ми времената се случиха изключително сериозни – времена на пионери („Рапорт даден, рапорт приет!“) и комсомолци, на речи и конгреси, но аз никога не съм ги взимал насериозно. Както времената, така и самия себе си.

Почнах да уча журналистика с голям мерак и още в началото разбрах, че това не е за мен. Как, драги ми Смехурко, ще отразяваш манифестации и конгреси, ще преразказваш речите и докладите на отговорни другари? Затова сам се ориентирах към най-несериозната вестникарска роля – фейлетонист. И това работя сериозно вече над трийсет и пет години.

В професията постигнах един голям успех – да не ме приемат насериозно. Затова нямам костюм и вратовръзка,

служебна кола с шофьор, както и стена с титли и дипломи в кабинета си. И кабинет нямам.

Литературните критици гледат подигравателно на писанията ми – били фейлетонни, лековати, без психологизъм и дълбочина. Дълбочина и психологизъм да търсят в Достоевски или при Джойс, при мен има фейлетонизъм.

От фейлетона аз не се отричам, нито се срамувам, защото фейлетонисти са също Ботев, Алеко, Райко Алексиев, Радой Ралин и Станислав Стратиев. Не че съм от техния какалик, но, макар и различни, всички сатирици сме от една порода и говорим един език – езика на хумора и сатирата.

Харесвам фейлетона, обичам го и го пиша – някой път веднъж дневно, друг път – веднъж седмично. И като пресметна, сигурно ми се събират няколко хиляди вестникарски текста за тия трийсет и пет години. В тази книга са малка част от тях.

Фейлетон е „лист“ на френски – това му е най-големият недостатък. Веднъж написан, изсъхва като лист отбрулен, щом вестникът се отпечата. Но има фейлетони, дело на майстори, които не изсъхват, не се сбръчкват и остават вечно свежи. По тях можеш да събереш пъзела на изминалото време и да разбереш епохата. Сатириците по-вярно пишат историята от историците.

Иска ми се тия мои фейлетони от вчера, подредени в обратен ред (и послеписите към тях), да очертаят една картина на годините, в които се наливаха основите (и киселините) на прехода. И малко преди това.

Обръщам се със смях назад, като се надявам читателите със смях да погледнат и напред!

Приет на шега, животът е по-приятен, вервайте ми!

ГОСПОДИН БЪ

Той е мъж в добро здраве, със захар и кръвно налягане в нормата. Пенсия – над средната, с тенденция към тавана.

– Бъ... пенсия! – мърмори господин Бъ. – Кой ти чака на едната пенсия!

И докарва допълнително – от игра на карти. Турнирът по бридж-белот в кварталното кръчме е от сутрин до вечер. Там господин Бъ е професор.

– Бъ... професор! – възразява на титлата. – Направо съм академик...

Учил е картите по учения – във времената на Варшавския договор. Няма сега такива учения, откак сме в НАТО.

– Бъ... НАТО! – възмущава се господин Бъ от съюзниците. – За какво ми е туй НАТО! Едно време имахме техника – съветска! А сега нищо – един хеликоптер ни остана! Не за парад, за срам – натовците ни унищожиха армията! А братята там на Червения площад какви танкове изкараха! С такъв танк ще прегазят и Берлин, и Брюксел, и Лондон! Голяма работа са братята!

Иначе си има роден брат.

– Бъ... брат!

Не го обича – скараха се още по земеразделянето и не си говорят... Виж, братята от Изтока ги чувства по-истински, по-родни. Бил е там навремето, учили са го да козурива, да марширува, да пие водка! Затова вярва – един ден те ще се върнат! На танк или на катюша!

Готви се господин Бъ за този ден – ще ги срещне с хляб и сол. На тяхната техника. Има москвич в гаража си – произведен 80-а, ама като нов. Лъска го, припалва го, зарежда акумулатора... Да е в постоянна бойна готовност. За всеки ден кара форд втора употреба – ама колко да го кара, от кръчмето до дома и обратно.

– Бъ... форд! Слаба ракия! Москвичът – това е голяма работа!

Пали цигара – нищо, че в кафенето е забранено!

– Бъ... забранено! – гневи се на Евросъюза. – Тия от Брюксел ги измислиха забраните! Да ни мъчат – без цигари, без домашна ракия... Краставиците – и те по техен стандарт! Не признавам аз европейски стандарт, признавам само „Руският стандарт!“...

– Нали синът ти е в Брюксел! – подкача го барманът, докато му налива водка от любимия „стандарт“.

– Бъ... Брюксел! – вкисва се господин Бъ. – Там знайш колко е тъпо! Три дена седях – скука! Няма какво да видиш! А в Москва – Червен площад, мавзолей... Къде им е на белгийците мавзолея, аз да ги питам!

– Че що синът ти скучае в Брюксел? – пита го един от карето, докато раздава картите. – Да иде в Москва, да работи в Кремъл...

– Бъ! – ръмжи господин Бъ. – Я си гледай картите!... И не давай акъл, ами продължавай да даваш, че ги взех на „всичко коз“!

Щом ги е взел, така ги играе – в шампионски стил, че за противника не остава ръка. Истински професор по белота, направо академик!

А иначе е просто господин Бъ... Един Бъ...лгарин.

2015 г.

Послепис от днес:

Господин Бъ прочита във вестника, че близо до Москва е открит военен парк Патриот. Там руските деца могат да пострелят с истински пистолети, автомати и гранатомети, да се повозят на истински танкове, да маршируват със строева крачка по плаца, а на обяд да получат военна дажба.

Новината умилява господин Бъ, връща го години назад... Проронва сълза за миналото и се размечтава за бъдещето. Вижда се как той, дядото, води двамата си внуци до Москва, а после – и в парк Патриот.

Вдига телефона и звъни на сина си в Брюксел:

– Каква Москва, бе тате! – смее се синът му. – Аз смятам да заведа децата в Париж, а там наблизо има Дисниленд...

„Няма кой да играе с полковника“ – щеше да си помисли господин Бъ, ако беше чел не Маркс, а Маркес.

